Ο ΜΙΧΑΗΛ ΨΕΛΛΟΣ ΩΣ ΠΗΓΗ ΤΗΣ «ΕΠΙΤΟΜΗΣ» ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΖΩΝΑΡΑ

Α΄

ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Μεταξὺ τῶν βυζαντινῶν συγγραφέων καὶ ἱστορικῶν, τῶν ὁποίων τὸ ἔργον δὲν ἔχει εἰσέτι πλήρως ἐρευνηθῆ, δυνάμεθα ἀδιστάκτως νὰ καταλέξωμεν καὶ τὸν Ἰωάννην Ζωναρᾶν [1], τὸν συγγραφέα τῆς «Ἐπιτομῆς», περιληπτικῆς ἱστορίας ἀπὸ κτίσεως κόσμου μέχρι τοῦ θανάτου Ἀλεξίου Α΄ τοῦ Κομνηνοῦ (1118).

Πολλοὶ μέχρι τοῦδε ἐμελέτησαν τὸ ἔργον τοῦτο καὶ μετ᾽ ἀξιοζηλεύτου προσοχῆς κατέγραψαν τὰς πηγὰς ἐξ ὧν ὁ μοναχὸς τῆς ἁγίας Γλυκερίας ἠρύσθη τὰς πληροφορίας του διὰ τὴν συγγραφὴν αὐτοῦ [2]. Οὕτως εἶναι δυνατόν, χάρις εἰς τὰς ἤδη γενομένας ἐρεύνας, νὰ ἀναγνώσωμεν, ἐὰν τὰ κείμενα ἔχωσι διασωθῆ, καὶ σήμερον ἀκόμη τοὺς ἱστορικοὺς οὓς ὁ Ζωναρᾶς ἔλαβεν ὑπ᾽ ὄψιν διὰ τὴν ἐξιστόρησιν ὡρισμένων μέχρι τοῦ ἔτους 976 μ.Χ. γεγονότων. Διὰ τὰς ὑπολοίπους σελίδας τῆς Ἐπιτομῆς οἱ τῆς βυζαντινῆς λογοτεχνίας ἐρευνηταί, καίτοι ὑπωπτεύθησαν, καὶ μάλιστα ὑπέδειξαν τοὺς συγγραφεῖς καὶ τὰ ἔργα, ἅτινα ἐβοήθησαν τὸν Ζωναρᾶν [3], οὐδόλως ὅμως μέχρι σήμερον, ὅσον γνωρίζομεν, ἐδημοσίευσαν μελέτην τινά, ἥτις, ἔστω καὶ ἀδρομερῶς, θὰ παρέβαλλε καὶ θὰ συνέκρινε τὰ κείμενα ταῦτα πρὸς τὰ τοῦ ἡμετέρου συγγραφέως. Πράγματι πάντες σχεδὸν ὅσοι ἐμελέτησαν εἴτε διεξοδικῶς εἴτε καὶ παρεμπιπτόντως τὴν Ἐπιτομήν, μετὰ βεβαιότητος ἀπεφάνθησαν ὅτι

---

[1] Περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τούτου βλέπε. K. Krumbacher, Ἱστορίαν τῆς Βυζαντηνῆς Λογοτεχνίας (Μετάφρ. Γ. Σωτηριάδου) τόμ. Α΄ σ. 752 - 763. M. Heinemann, Questiones Zonareae. Particula I. Dresdae 1895. N. Jorga, Medaillons d'histoire litteraire byzantine. Byzantion II (1925) σ. 284 - 285 καὶ G. Moravcsik, Byzantinoturcica. I. Die Byzantinischen Quellen der Geschichte der Türkvölker. Budapest. 1942. σ. 196 - 200.

[2] Ἀπαρίθμησιν τῶν ἐργασιῶν τούτων βλέπε παρὰ K. Krumbacher, Ἔνθ' ἀν. σ. 753, 757, 760 - 762 καὶ G. Moravcsik, Ἔνθ' ἀν. σ. 196 - 200.

[3] K. Krumbacher, Ἔνθ' ἀν. σ. 757 καὶ G. Moravcsik. Ἔνθ' ἀν. σ. 197.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 09:38:53 EEST - 3.145.67.158

αὕτη πολλὰ ὀφείλει διὰ τὰ μετὰ τὸ 976 μ.Χ. ἐξιστορούμενα γεγονότα καὶ εἰς τὸ ἱστορικὸν ἔργον Μιχαὴλ τοῦ Ψελλοῦ [1].

Γνωστὸν ὄντως τυγχάνει πόσον μεγάλη ὑπῆρξεν ἐπὶ τοὺς συγχρόνους καὶ τοὺς μεταγενεστέρους ἡ ἐπίδρασις τῆς προσωπικότητος καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ψελλοῦ, ἰδίᾳ δ᾽ ἡ ἀριστοτεχνικῶς συγγραφεῖσα Χρονογραφία αὐτοῦ, ἐν ᾗ ὁ σύμβουλος τόσων αὐτοκρατόρων διηγεῖται γεγονότα καὶ ὁμιλεῖ διὰ ποικίλα πρόσωπα καὶ ἐποχὰς κρισίμους τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Τὸ ἔργον τοῦτο εὐλόγως ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν πάντων τῶν ἀσχοληθέντων μὲ τὴν ἐξιστόρησιν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οἵτινες ἐθεώρησαν ἑαυτοὺς ὑποχρεωμένους νὰ τὸ συμβουλευθῶσι [2].

Μεταξὺ τούτων συγκαταλέγεται καὶ ὁ Ἰωάννης Ζωναρᾶς, ὅστις ἐν τῷ προοιμίῳ τοῦ ἔργου του προειδοποιεῖ πως τὸν ἀναγνώστην περὶ τούτου, παρατηρῶν ὅτι σκοπὸν προέθετο «σύντομον ἱστορίαν ἐκδεδωκέναι συνοπτικῶς διδάσκουσαν τοὺς ἐπιόντας τὸ σύγγραμμα τὰ καιριώτερα τῶν πεπραγμένων ἢ καὶ ἄλλως συμβεβηκότων τοῖς περὶ ὧν ἡ συγγραφὴ διαλέγεται» [3]. Ἕνεκα τούτου,

---

[1] K. Krumbacher. Ἔνθ' ἀν. σ. 757. N. Jorga, Ἔνθ' ἀν. σ. 285 καὶ G. Moravcsik. Ἔνθ' ἀν. σ. 197. Ἡ συγγένεια τοῦ κειμένου τῶν δύο συγγραφέων καταφαίνεται ὅταν τις μελετήσῃ, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πηγῶν, γεγονός τι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Οὕτως ὁ R. Schütte (Der Aufstand des Leon Tornikios im Jahre 1047. (1896) σ. 17) βεβαιοῖ ὅτι αἱ περὶ τοῦ ἐπεισοδίου Λέοντος τοῦ Τορνικίου πληροφορίαι τοῦ Ζωναρᾶ ἐξαρτῶνται ἐκ τῶν τοῦ Ψελλοῦ. Ὡσαύτως ὁ ἐκδότης τῆς Χρονογραφίας τοῦ Ψελλοῦ E. Renauld (Chronographie. ἐκδ. Budè. Paris 1926 - 1928) ἐν τῇ εἰσαγωγῇ (σ. LI)τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδόσεως γράφων διὰ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἔργου τούτου τοῦ Ψελλοῦ λέγει ὅτι ὁ Ζωναρᾶς ἰδίᾳ «lui déroba le plus de pages». Ἐν τούτοις, καίτοι πολλάκις διὰ τὴν διασάφησιν χωρίων τινῶν καὶ δὴ διὰ τὴν ταύτισιν προσώπων παραπέμπει εἰς τὴν Ἐπιτομήν, δὶς μόνον σημειοῖ τὴν ἄμεσον χρῆσιν τῆς Χρονογραφίας ὑπὸ τοῦ Ζωναρᾶ. Ἐν σ. 45 τοῦ Α΄ τόμου γράφει «Comparez avec Zonaras qui a fait un abregé presque textuel» καὶ ἐν σ. 68 τοῦ αὐτοῦ τόμου «Comparez avec Zonaras III 598.4 qui en est impiré».

[2] E. Renauld. Ἔνθ' ἀν. σ. LI καὶ G. Moracsik, Ἔνθ' ἀν. σ. 266. Ἐκεῖ ἀναφέρονται καὶ ἄλλοι βυζαντινοὶ ἱστορικοί, οἵτινες ἐχρησιμοποίησαν τὴν Χρονογραφίαν τοῦ Ψελλοῦ. Παραδείγματά τινα τοιαύτης «λογοκλοπίας» διὰ μὲν τὸν N. Βρυέννιον βλέπε παρὰ G. Buckler, Anna Komnena. (1929) σ. 192 σημ. 2 διὰ δὲ τὴν Ἄνναν Κομνηνὴν παρὰ B. Leib, Anne Komnène. Alexiade. Paris 1937 - 1945 ἐν Τόμῳ Α΄ σελ. XLI καὶ Β΄ σ. 39. Περὶ τοῦ ζητήματος τῆς φιλολογικῆς «λογοκλοπίας» παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς συγγραφεῦσι βλέπε ὅσα ὀλίγα γράφει ἡ G. Buckler, Ἔνθ' ἀν. σ. 191.

[3] Ζωναρᾶ, Ἐπιτομή. Α΄ σ. 4.13 - 16 ἔκδ. Teubner ὑπὸ L. Dindorf. Πᾶσαι αἱ περαιτέρω παραπομπαὶ γίγνονται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐκδόσεως ταύτης ἐν ᾧ αἱ εἰς τὸν Ψελλὸν παραπομπαὶ γίνονται εἰς τὴν μνημονευθεῖσαν ἔκδοσιν τοῦ E. Renauld. Ὁ πρῶτος ἀριθμὸς εἰς τὰς παραπομπὰς διὰ μὲν τὸν Ζωναρᾶν δηλοῖ τὴν σελίδα, διὰ δὲ τὸν Ψελλὸν τὸ κεφάλαιον, οἱ ἑπόμενοι τούτου μετὰ τὴν κάτω στιγμὴν ἀριθμοὶ δηλοῦσι τοὺς στίχους.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 09:38:53 EEST - 3.145.67.158

συνεχίζει, «ἐκ πολλῶν βίβλων τὰς ἱστορίας ἐρανισάμενος, ἔν γε πολλοῖς ταῖς τῶν συγγραφέων ἐκείνων χρησαίμην ἂν συνθήκαις καὶ φράσεσιν, ἐν ὅσοις δ᾿ ἂν αὐτὸς παρῳδήσω ἢ παραφράσω, πρὸς τὸν ἐκείνων χαρακτῆρα τὴν ἰδέαν τοῦ λόγου μοι μεθαρμόσομαι, ἵνα μὴ ἀσύμφωνος αὐτὴ ἑαυτῇ δοκῇ ἡ γραφή»[1].

Ἡ παροῦσα μικρὰ μελέτη σκοπὸν ἔχει νὰ ὑποδείξῃ τὴν σχέσιν καὶ τὴν ἐξάρτησιν τοῦ ἡμετέρου συγγραφέως ἀπὸ τῆς Χρονογραφίας τοῦ Ψελλοῦ. Πρὸς τοῦτο δι᾿ ἐκτενῆ ἀποσπάσματα τῆς Ἐπιτομῆς θὰ παραπέμψωμεν ἐπακριβῶς εἰς τὰ ἀντίστοιχα τῆς Χρονογραφίας, ἐν ᾧ διά τινα ἐξ αὐτῶν θὰ ἀναδημοσιεύσωμεν ἀμφότερα τὰ κείμενα, ἵνα ὁ ἀναγνώστης ἀντιληφθῇ μέχρι ποίου βαθμοῦ ὁ εἷς συγγραφεὺς συνέβαλεν εἰς τὴν συγγγραφὴν τοῦ ἄλλου.

Πάντως ὁ Ζωναρᾶς δὲν ἀντιγράφει δουλικῶς τὸν Ψελλόν[2], ἀλλὰ συντέμνει καὶ ἁπλοποιεῖ τὸ κείμενον τούτου, ἄλλοτε μὲν προθέτων ἀρυόμενος καὶ ἐξ ἄλλων συγγραφέων πληροφορίας καὶ ὀνόματα παραλειφθέντα ὑπὸ τοῦ «ὑπάτου τῶν φιλοσόφων», ἄλλοτε δὲ παραλείπων ἐκ τοῦ κειμένου αὐτοῦ πολλά, κρίνων ταῦτα ἐπουσιώδη.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Β΄ *

Ζ. 103. 26-29. Οὕτως οὖν τῶν τῇδε μεταστὰς ὁ Τζιμισκῆς Ἰωάννης καταλείπει τὴν βασιλείαν τοῖς κληρονόμοις αὐτῆς τῷ Βασιλείῳ δηλαδὴ καὶ τῷ Κωνσταντίνῳ τοῖς υἱέσι τοῦ Ρωμανοῦ...	Ψ. 1. 1-5. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης ὁ Τζιμισκῆς... (3-5) οὕτω καταλύει τὸν βίον· περιίσταται δὲ καθαρῶς ἡ βασιλεία εἴς τε Βασίλειον καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς τοῦ Ρωμανοῦ παῖδας.
Ζ. 104. 19-25. ...ἠνείχετο δὲ ὁ Βασίλειος μήπω πεποιθὼς ἑαυτῷ, καὶ οἷον παιδοτρίβῃ τῷ παρακοιμωμένῳ προσεῖχε καὶ ἑαυτὸν ἐρρύθμιζε πρὸς τὴν ἐκείνου τῶν δημοσίων πραγμάτων μεταχείρισιν καὶ διοίκησιν, ὡς ἄν... καὶ αὐτὸς τὰ περὶ τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους καὶ τὰ τῆς πολιτικῆς εὐνομίας μεταχειρίσηται.	Ψ. 3. 4-6, 17-18. Οὐκ εἶχε δὲ θαρρεῖν ἑαυτῷ, οὐδέπω πεῖραν εἰληφότι οὔτε τῶν στρατιωτικῶν καταλόγων οὔτε τῆς πολιτικῆς εὐνομίας· διὰ ταῦτα πρὸς τὸν παρακοιμώμενον ἀπεῖδε Βασίλειον... (17-18) Διὰ ταῦτα καὶ ὁ Βασίλειος τὸν ὄγκον αὐτῷ τῆς ἀρχῆς ἀναθέμενος, αὐτὸς πρὸς τὴν ἐκείνου ἐπαιδοτριβεῖτο σπουδήν.
Ζ. 104. 25-28. ἦν γὰρ τὸ ἦθος	Ψ. 2. 2-6. ὁ μὲν γὰρ Βασίλειος...

[1] Ζωναρᾶ, Ἔνθ᾿ ἀν. Α΄ σ. 5.32-6,6.
[2] K. Krumbacher, Ἔνθ᾿ ἀν. σ. 753.
* Τὰ κατωτέρω ἀποσπάσματα τῆς «Ἐπιτομῆς» εὑρίσκονται εἰς τὸν Δ΄ τόμον τῆς ἐκδόσεως Dindorf.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 09:38:53 EEST - 3.145.67.158

ἐγρηγορὼς καὶ δραστήριος, ἀλλ᾽ οὐκ ἀνειμένος κατὰ τὸν ἀδελφὸν καὶ περὶ τὸν ἀργὸν βίον ἐσχολακώς.

Ζ. 114. 23-115.4. Ἀλλ᾽ οὔπω τῶν οἰκείων... παρὰ τοῦ βασιλέως ὑποκλαπείς.

Ζ. 115. 8-17. ὁ δὲ ἀλλοιότερος ἦν ἢ τὸ πρότερον· σοβαρός τε γὰρ ἐγεγόνει καὶ τὸ ἦθος ὑποκαθήμενος καὶ πάντας ὑπώπτευε, καὶ τὴν ὀργὴν ἐτύγχανεν ἀπαραίτητος, καὶ οὐ τοῖς ἄλλοις μόνον τὸ σοβαρὸν ἐπεδείκνυτο, ἀλλὰ μὴν καὶ τῷ παρακοιμωμένῳ αὐτῷ, ἤχθετό τε τἀνδρὶ καὶ εἰς ἑαυτὸν ἔσπευδε μετενεγκεῖν τὴν τῶν πραγμάτων διοίκησιν, καὶ μέντοι καὶ μεθίστησι τῆς τῶν κοινῶν οἰκονομίας αὐτόν,... ὑπερόριον τίθησι.

Ζ. 115. 23-25. ὅθεν ἐκεῖνος διὰ ταῦτα νέφει περισχεθεὶς ἀθυμίας παρεῖτο τὰ μέλη καὶ ἔμπνους ὦπτο νεκρός, καὶ βραχύ τι διαλιπὼν οἰκτρῶς τὸν βίον ἐξέλιπεν.

Ζ. 115. 25-116. 8. Ὁ δὲ τότε πρῶτον... οἷς συνεστρέφετο.

Ζ. 116. 16-24. Ὁ δὲ τῷ τε γήρᾳ τρυχόμενος ἤδη καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἰλιγγιάσας σπένδεται καὶ πρόσεισι τῷ κρατοῦντι· κἀκεῖνος ὑπὸ σκηνὴν καθῆστο βασίλειον, καὶ ὁ Σκληρὸς βάδην ἤει πρὸς τὴν σκηνήν, ὑπερειδόμενος ἑκατέρωθεν, τὸ μέν τι διὰ τὸ γῆρας, τὸ δὲ διὰ τὸν ὄγκον τοῦ σώματος· ἦν γὰρ εὐμεγέθης· ὅτε καὶ τὸ ᾀδόμενον εἰπεῖν ὁ βασιλεὺς Βασίλειος

ἐγρηγορὼς ἀεὶ καὶ σύννους ἐδείκνυτο καὶ πεφροντικώς, ὁ δέ γε Κωνσταντῖνος ἀνειμένος τοῖς πᾶσιν ὦπτο, ῥαθύμως τε τῆς ζωῆς ἔχων καὶ περὶ τὸν ἁβρὸν βίον ἐσπουδακώς.

Ψ. 16. 10-24. Ὡς δ᾽ οὐ πολύ... τοῦ τῷ τυράννῳ οἰνοχοοῦντος.

Ψ. 18. 1-5, 19. 1-20. Ἐντεῦθεν ἕτερος ἀνθ᾽ ἑτέρου ὁ βασιλεὺς γίνεται... (3-5) ὕποπτος οὖν εἰς πάντας ὦπτο καὶ σοβαρὸς τὴν ὀφρύν, τάς τε φρένας ὑποκαθήμενος καὶ τοῖς ἁμαρτάνουσι δύσοργος καὶ βαρύμηνις... (19. 1-5) Οὐκ ἔτι οὖν οὐδὲ παραχωρεῖν τῆς τοῦ κοινοῦ διοικήσεως τῷ παρακοιμωμένῳ Βασιλείῳ ἐβούλετο, ἀλλ᾽ ἤχθητό τε αὐτῷ... (16) καὶ μεθίστησιν ἀθρόως τῆς διοικήσεως τὸν παρακοιμώμενον... (19-20) εἰς γὰρ ναῦν ἐμβιβάσας, ὑπερόριον ἐποιήσατο.

Ψ. 21. 1-2, 5-8. ὁ παρακοιμώμενος... ἀθυμίας τε ἐνεπίμπλατο... (5-8) καὶ νέφους τὴν κεφαλὴν πληρωθείς... καὶ τὰ μέλη παραλυθεὶς καὶ νεκρὸς ἔμψυχος γεγονώς, μετὰ βραχὺ καὶ αὐτὴν ἀπέρρηξεν τὴν ψυχήν...

Ψ. 22. 1-18. Ὁ δὲ βασιλεύς... ὧν ἐκεῖνος ἐφρόντιζεν.

Ψ. 26. 10-11, 27. 4-5, 7-11. καὶ τὰ μέλλοντα πρὸς ταῦτα εἰκάσας, πρὸς ἑαυτόν τε ἀπιδών, τῷ γήρᾳ καταπονούμενον... (27. 4-5) ὁ μὲν οὖν ὑπὸ βασιλικῇ καθῆστο σκηνῇ, τὸν δὲ Σκληρὸν πόρρωθεν... (7-11) βάδην μετακομίζοντες· ὁ δέ, ἅτε δὴ εὐμεγέθης, ἤδη δὲ καὶ γεγηρακώς, προσήει χειραγωγούμενος ἑκατέρωθεν. Ὁ δὲ βασιλεύς... τοῦτο δὴ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 09:38:53 EEST - 3.145.67.158

λέγεται· «ὃν ἐδεδοίκειν προσάγεταί μοι χειραγωγούμενος».

Ζ. 116. 26 - 117.5. ἐγγίσαντος δὲ... ἐκ τῆς αὐτῆς κύλικος.

Ζ. 119. 30 - 120. 5. τῷ χρόνῳ γάρ... καὶ τὸ θέλημα ἑαυτοῦ.

Ζ. 120. 7 - 11. Ὅθεν ἄνδρας ἀπολεξάμενος ἑαυτῷ οὔτε τῷ γένει οὔτε μέντοι ἐν λόγῳ τὸ ἐπίσημον ἔχοντας ἐκείνοις τάς τε βασιλείους ἐπιστολὰς ἐνεχείρισε καὶ ἐκοινώνει τῶν βουλευμάτων, καὶ αὐτὸς ἐκείνοις ἀφελῶς τὰς γραφὰς ὡς ἔτυχεν ὑπηγόρευεν.

Ζ. 120. 12 - 26. ἀλλὰ καὶ τοῖς ταμείοις ἀποφράξας τὰς διεξόδους χρημάτων ταῦτα πλήρη πεποίηκε. φασὶ γοῦν ἐς εἴκοσι μυριάδας ταλάντων χρυσοῦ ἐναποτεθησαυρίσθαι αὐτῷ. τὸν γὰρ ἄλλον χρηματισμὸν οὐκ ἄν τις ὑπ' ἀριθμὸν δύναιτο ἀγαγεῖν, ὃς τῶν ταμείων αὐτῷ πληρωθέντων ὑπὸ γῆν τὰ λοιπὰ ἐθησαύρισεν, ἕλικας ὀρύξας λαβυρινθώδεις. καὶ ὑπερχειλῆ μὲν ἦσαν λίθων πολυτελῶν, τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν λευκῶν, οἷς ἰδιάζουσα κλῆσις οἱ μάργαροι, τὰ κιβώτια. τῷ δὲ εἰς χρῆσιν οὐκ ἦσαν. ἀλλὰ βραχεῖς τινες αὐτῷ τὴν πορφύραν ἐκόσμουν, ἵν' ἔχοι τοὐπίσημον ἧπερ ἐν προόδοις ἐκέχρητο, καὶ ὅτ' ἐχρημάτιζε πρέσβεσι καὶ ὅτε τινὰ ἄλλην δημοτελῆ ἐτέλει πανήγυριν. οἱ δ' ἄλλοι τοῖς ταμείοις ἐναποκείμενοι ἄχθος ἦσαν ἐτώσιον.

τὸ δημῶδες καὶ κοινὸν ἀνεφθέγξατο «Ἰδοὺ ὃν ἐδεδοίκειν, οὗτος χειραγωγούμενος ἱκέτης μου πρόσεισιν».

Ψ. 27. 12 - 20, 28. 1 - 7. Ὁ μὲν οὖν... ὑπέδυ τὴν στέγην (28. 1 - 7). Καὶ ὁ βασιλεὺς εὐθύς... καὶ κοινοῦ μετεῖχον κρατῆρος.

Ψ. 30. 2 - 7. Οὗτος γάρ... ἐτύγχανε.

Ψ. 30. 7 - 16. καί τινα λογάδα περὶ αὐτὸν πεποιηκὼς ἀνδρῶν οὔτε τὴν γνώμην λαμπρῶν, οὔτε μὴν ἐπισήμων τὸ γένος, οὔτε τὰ ἐς λόγους ἐς τὸ ἄγαν πεπαιδευμένων, τούτοις καὶ τὰς βασιλείους ἐπιστολὰς ἐνεχείρισε, καὶ τῶν ἀπορρήτων κοινωνῶν διετέλει... (13) ἀφελής... (14 - 16) τὰ γοῦν ἐπιόντα τῇ γλώττῃ ῥήματα συνείρων τοῖς γράφουσιν ὑπηγόρευε.

Ψ. 31. 3 - 25. Ἀλλὰ καὶ τὰς ἐξαγωγὰς τῶν διδομένων ἀποφράξας χρημάτων... (6 - 8) ἐς γὰρ μυριάδας εἴκοσι ταλάντων ἔμπλεω τὰ τῶν ἀνακτόρων ταμεῖα πεποίηκε. Τὸν δὲ λοιπὸν χρηματισμὸν τίς ἂν εὐπορήσοι τῷ λόγῳ συναγαγεῖν ;... (14 - 20). Καὶ ἐπεὶ δὴ οὐκ ἤρκεσαν αὐτῷ αἱ τῶν κατεσκευασμένων οἴκων ὑποδοχαί, ὑπογείους ὀρύξας ἕλικας κατὰ τὰς τῶν Αἰγυπτίων σύριγγας, ἐν αὐτοῖς οὐκ ὀλίγα... ἐταμιεύσατο. Ἀπέλαυε δὲ οὐδενός, ἀλλ' οἱ πλείους τῶν λίθων τῶν τε λευκοτάτων οὓς μαργαρίτας φαμέν, καὶ τῶν διαφόροις ἀποστιλβόντων τοῖς χρώμασιν... (22 - 23) κατὰ γῆς ἐρριμμένοι ἐτύγχανον. Ὁ δὲ πορφυρὰν ἐσθῆτα... (24 - 25) μαργαρίσι τισὶ τὸ ἐπίσημον ἔχουσαν, τάς τε προόδους ἐποιεῖτο καὶ τοῖς τέλεσιν ἐχρημάτιζεν.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 09:38:53 EEST - 3.145.67.158

Ζ. 120. 26 - 121. 2. Ἦν δ' ἐν μὲν πολέμων... τὸ ἦθος αὐτοῖς.

Ζ. 125. 8 - 12. τὴν ζωὴν ἐκλιπών, ζήσας μὲν καὶ βασιλεύσας χρόνους ἑβδομήκοντα ἐπὶ δυσίν, αὐταρχήσας δὲ ἐπὶ πεντήκοντα καὶ πρὸς ἔτεσι· τοὺς γὰρ ἄλλους συνεβασίλευσε τῷ πατρί, εἶτα τῷ Φωκᾷ, καὶ μετ' ἐκεῖνον τῷ Τζιμισκῇ.

Ψ. 34. 1 - 16. Ἀπεμέριζε δέ... ταχὺ μετεβάλλετο.

Ψ. 37. 2 - 8. Ἀπὸ μὲν γὰρ γεννήσεως ἄχρις εἰκοστοῦ χρόνου τῆς ἡλικίας αὐτοῦ τῷ τε πατρὶ καὶ τῷ Φωκᾷ Νικηφόρῳ καὶ τῷ μετ' ἐκεῖνον Ἰωάννῃ Τζιμισκῇ συνεβασίλευσεν ὑποκείμενος, εἶτα δὴ δύο πρὸς τοῖς πεντήκοντα ἔτεσι τὴν αὐτοκράτορα ἔσχεν ἀρχήν. Ἑβδομηκοστὸν οὖν καὶ δεύτερον ἔτος τῆς ἡλικίας ἄγων μεταλλάττει τὸν βίον.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Η'

Ζ. 125. 13 - 32. Τέθνηκε μὲν οὖν... ἀξιώμασι.

Ζ. 125. 32 - 126, 10. τοὺς δ' ὑπηκόους καὶ ἐκ ψιλῆς ὑπονοίας ἐκόλαζε, καὶ διαβολαῖς ῥαδίως ὑπεῖχε τὸ οὖς, καὶ πρὸς θυμὸν ὑπῆρχεν ὀξύρροπος, οὐ κατὰ τὸν ἀδελφὸν δ' ἐμηνία, οὐδ' ἐνέμενε τῇ ὀργῇ, ἀλλὰ ῥᾶον εἰς τὴν ἀντίρροπον διάθεσιν μετετίθετο καὶ ἠνιᾶτο κακῶς τινα διαθέμενος· πολλοὺς δὲ τιμωρούμενος τοῦ φωτὸς ἐστέρει τοὺς πλείονας, ἐκκόπτων σφίσι τὰ ὄμματα καὶ κουφοτέραν τῶν ἄλλων ταύτην τὴν κόλασιν ἔκρινε, καὶ ταύτῃ ἐκέχρητο μᾶλλον, ὡς ἀπράκτους ποιούσῃ τοὺς καταδικαζομένους αὐτῇ.

Ζ. 126. 10 - 18 Γυναικὶ δὲ νέος ὢν συζυγεὶς Ἑλένῃ τῇ θυγατρὶ Ἀλυπίου, ἀνδρὸς τῶν ὑπὲρ λίαν τότε τυγχάνοντος, τρία ἐξ ἐκείνης ἔσχε θυγάτρια, καὶ τὴν μὲν θανάτῳ ἀπέβαλεν· αἱ δὲ παῖδες αὐτῷ ἐν τοῖς βασι-

Ψ. 1. 2. 2 - 8. Τελευτήσαντος Βασιλείου... ἀξιώμασι ἀνεῖργε καὶ δωρεαῖς.

Ψ. 2. 11 - 12, 30 - 31, 36 - 37, 15 - 16, 21 - 23. Ὀξύρροπος εἰ καί τις ἄλλος ἦν, θυμοῦ τε ἥττων, καὶ πρὸς πᾶσαν ἀκοὴν εὐπαράδεκτος... (30 - 31) τὴν δὲ ὀργὴν οὐκ ἔμμονον εἶχεν, ὥσπερ ὁ ἀδελφὸς Βασίλειος, ἀλλὰ ταχὺ μετεβάλλετο... (36 - 37) ἠνιᾶτο καὶ τὸν τετιμωρημένον συμπαθῶς ἠγκαλίζετο... (12 - 13) μάλιστα δὲ πάντων... (15 - 16) εὐθὺς σιδήρῳ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὀρυττόμενος... (21 - 23) ἐδόκει δὲ αὐτῷ καὶ ἡ τοιαύτη βάσανος κουφοτάτη τῶν ἄλλων· διότι δὲ τοὺς τιμωρουμένους ἀπράκτους ἐποίει, ταύτῃ μᾶλλον ἐχρῆτο.

Ψ. 4. 1, 3 - 9, 5. 1, 4 - 5, 21, 14, 17 - 19. Οὗτος ὁ βασιλεὺς νέαν ἔτι ἄγων τὴν ἡλικίαν... (3 - 9) ἄγεται γυναῖκα ἑαυτῷ... Ἑλένην ὄνομα, θυγατέρα Ἀλυπίου ἐκείνου τοῦ πάνυ, τῷ τότε χρόνῳ πρωτεύοντος... καὶ τίκτει

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 09:38:53 EEST - 3.145.67.158

λείοις ἦσαν τρεφόμεναι. ὧν ἡ μὲν πρεσβυτέρα Εὐδοκία λοιμικῷ τὸ κάλλος λωβηθεῖσα νοσήματι, θελήματι τῷ Θεῷ καθιέρωτο· αἱ δέ γε λοιπαὶ ἦσαν παρὰ τῷ πατρὶ αὐταρχήσαντι, μηδέν τι περὶ αὐτῶν πατρὶ προσῆκον λογισαμένῳ.

τῷ βασιλεῖ θυγατέρας τρεῖς, ἐφ' αἷς μεταλλάττει τὸν βίον· ἡ μὲν οὖν ἀπῆλθε τὸν δεδομένον χρόνον πληρώσασα, αἱ δὲ ἐπὶ τοῖς βασιλείοις αὐτοῖς... ἠξιοῦντο καὶ ἀνατροφῆς... (5. 1). Τούτων δὴ τῶν θυγατέρων ἡ μὲν πρεσβυτέρα... (4 - 5) διέφθαρτο... λοιμικοῦ ταύτην κατασχόντος νοσήματος... (21) ἀξιοῖ τὸν πατέρα καθοσιῶσαι αὐτὴν τῷ Θεῷ.. (14) ἀλλ' οὐδὲ οὗτος... συνετώτερον περὶ αὐτῶν ἐβουλεύσατο... (17 - 19) ἀλλ' αὕτη μὲν καὶ ἡ τρίτη τῶν ἀδελφῶν ἔστεργον τὰ δόξαντα τῷ θείῳ καὶ τῷ πατρί, καὶ οὐδέν τι πλέον περιειργάζοντο.

Ζ. 127. 13 - 16. Ἤδη δ' ἐς γῆρας ἐλάσας ὁ αὐτοκράτωρ βαθύ, καὶ τῷ ἐκ τούτου μαρασμῷ καὶ νόσον τινὰ συνεισπεσοῦσαν τῷ σώματι ἐσχηκώς, περὶ τοῦ διαδεξομένου τὸ κράτος ἐσκέπτετο.

Ψ. 9. 8 - 9, 11 - 12. καὶ τὸν ἀναγκαῖον τῆς φύσεως μαρασμὸν τὸ γῆρας αὐτῷ ἐπήνεγκεν... (11 - 12) περὶ τοῦ διαδεξομένου τὸ κράτος διηρευνᾶτο.

Ζ. 127. 23 - 27. καί τινα τῶν ἐν τέλει ἄνδρα εὐγενέτην τε τὰ ἐξ αἵματος καὶ ἀνηγμένον εἰς τὴν τοῦ ἐπάρχου ἀρχὴν αἱρεῖ πρὸς τὴν διαδοχὴν καὶ πρὸς κῆδος τῶν θυγατέρων μιᾶς. Ἀλλ' εἶχέ τι πρὸς ἔκβασιν ἡ αἵρεσις πρόσαντες.

Ψ. 10. 1 - 4, 6 - 8. Ἦν δέ τις ἀνήρ... τὰ πρῶτα μὲν τῆς συγκλήτου καὶ ἐς τὸ τοῦ ἐπάρχου ἀξίωμα ἀναχθείς... γυναῖκα δὲ γήμας... (6 - 8) τὸ δ' ἐπὶ τῇ γυναικί... ἔχων τι ἀπὸ τούτου... πρόσαντες.

Ζ. 127. 30 - 128, 7. σκήπτεται κατὰ τοῦ ἀνθρώπου χόλον καὶ τοῦτον ἐπαχθῆ τε καὶ βίαιον, καὶ στέλλει τοὺς ἐκεῖνον μὲν ἐπὶ κολάσει ἀπάξοντας, τῇ δ' αὐτῷ συνοικούσῃ κεροῦντας τὴν τρίχα καὶ ἐφ' ἑτέραν ζωὴν μεταστήσοντας. Ἡ δὲ τὸ σκηνουργούμενον ἀγνοήσασα ἑτοίμως ἑαυτὴν παρέσχε πρὸς τὴν τοῦ βίου ἀπαλλαγήν· ἡ μὲν οὖν τὴν κόμην τε ἀπετμήθη καὶ μέλανα μετημφίαστο. ὁ δὲ

Ψ. 10. 15 - 26. σκήπτεται μὲν κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ὀργὴν βαρυτάτην καὶ ἀπαραίτητον, καὶ πέμπει τοὺς ἐκεῖνον μὲν δεινῶς τιμωρήσοντας, ἐκείνην δὲ τῆς κοσμικῆς ζωῆς ἀποσπάσοντας· ἡ δὲ οὐκ εἰδυῖα τὸ ἀπόρρητον τοῦ βουλεύματος, οὐδὲ τὸ προσωπεῖον γνωρίσασα τῆς ὀργῆς, εὐθὺς ἑαυτὴν πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν ἐπιδίδωσι. Καὶ ἡ μὲν τάς τε τρίχας ἀποτμηθεῖσα καὶ ἐσθῆτα μεταμφιεσαμέ-

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 09:38:53 EEST - 3.145.67.158

μετήχθη πρὸς τὰ βασίλεια, καὶ ἡ δευτέρα τῶν θυγατέρων τοῦ Κωνσταντίνου συζεύγνυται αὐτῷ πρὸς συμβίωσιν.

νη τὴν μέλαιναν... ὁ δέ... ἐπὶ τὰ βασίλεια πρὸς τὸ τοῦ βασιλέως κῆδος ἀναλαμβάνεται· καὶ ἡ καλλίστη τῶν τοῦ Κωνσταντίνου θυγατέρων... εἰς συμβίωσιν ἄγεται...

Ζ. 128. 10-11. Ὁ δὲ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος τρεῖς ἐπιβιοὺς ἡμέρας τῇ συνοικήσει αὐτῶν ἀπέτισε τὸ χρεών.

Ψ. 10. 26. Ὁ δέ γε πατήρ, τοσοῦτον ἐπιζήσας ὅσον αἰσθέσθαι τῆς συνοικήσεως, μεταλλάττει τὸν βίον.

ΡΩΜΑΝΟΣ Γ'

Ζ. 130. 13-19. ὁ δέ, καίτοι πολλῶν καὶ στρατηγίαις ἐπιφανῶν ἀποτρεπόντων αὐτῷ τὴν εἰς τὰ πρόσω φορὰν ὡς ἀσύμφορον καὶ σπείσασθαι συμβουλευόντων, οὐκ ἀνείργετο τῆς ὁρμῆς, ἀλλὰ ῥᾶον κρατῆσαι τῶν Ἀγαρηνῶν ἐφαντάζετο, καὶ τοῦτο κατωρθωκὼς μέγα τι καὶ ὑπέρογκον ᾤετο ἑαυτῷ περιποιήσασθαι σεμνολόγημα.

Ψ. 7. 18-22. Ἀλλὰ καὶ τῶν τὰ πρῶτα τοῦ στρατοῦ λαχόντων ἀποτρεπομένων αὐτῷ τὴν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἐπέλευσιν καὶ πολλὰ περὶ τούτων καταδειμαινόντων, ὁ δὲ καὶ τοὺς στεφάνους οἷς τὴν κεφαλὴν ταινιώσαιτο ἐπὶ τῇ τῶν τροπαίων ἀναρρήσει πολυτελῶς κατεσκεύαζεν.

Ζ. 130. 20-22. Ἄραβες δέ, αὐτόσκευοί τινες ἄνθρωποι καὶ τολμητίαι κέλητες, ἐφ᾽ ἵππων ὠκυπόδων γυμνοὶ ἑκατέρωθεν ἐλόχων τοῦ χάρακος.

Ψ. 9. 2-4. μοῖρά τις τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοπέδου, αὐτόσκευοι πάντες καὶ γυμνοὶ ἐφ᾽ ἵππων καὶ τολμητίαι, ἑκατέρωθεν λοχήσαντες τοῦ στρατοῦ.

Ζ. 130. 28-131. 1. ἀθρόον ἀπὸ τῶν μετεώρων ἐξωρμηκότες καὶ βαρβαρικὸν ἀλαλάξαντες, καὶ πλήθους φαντασίαν ἀπεργασάμενοι τῷ μὴ συνασπισμὸν τηρεῖν, ἀλλὰ διεσπασμένως ἐκτρέχειν καὶ ἐπιέναι ἀσυντάκτως τῷ χάρακι, ἐκδειματοῦσιν ἅπαν τὸ στρατιωτικὸν καὶ εἰς φυγὴν τρέπουσι.

Ψ. 9. 4-5, 7-13. ἀθρόον αὐτοῖς ἀπὸ τῶν μετεώρων ἐπιφανέντες, καὶ τὸ ἐνυάλιον ἀλαλάξαντες... (7-13) πλήθους τε φαντασίαν πεποιηκότες τῷ μὴ συνασπίζειν, ἀλλὰ διῃρημένως καὶ ἄτακτα θεῖν, οὕτω τὰς Ῥωμαίων δυνάμεις κατέπτηξαν καὶ τοσαύτην πτοίαν τῷ... στρατῷ εἰσεποίησαν καὶ οὕτως αὐτοῖς κατέσεισαν τὰ φρονήματα... οὕτω τὴν φυγὴν διατίθεσθαι...

Ζ. 131. 1-6. καὶ κἂν ἑάλω καὶ ὁ αὐτοκράτωρ αὐτός, τῆς περὶ αὐτὸν

Ψ. 9. 24-29. Πρῶτοι δὲ οἱ περὶ τὸν βασιλέα φρουροὶ κυδοιμὸν ἐπε-

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 09:38:53 EEST - 3.145.67.158

ἐκταραχθείσης φρουρᾶς καὶ λελοιπυίας ἀφρούρητον τὸν φρουρούμενον, εἰ μή τις αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵππον ἀνέβαλε καὶ φεύγειν ἐπέρρωσεν ἐκπεπνευκότα τῷ δέει μικροῦ.

πόνθεισαν, καὶ καταλελοιπότες τὸν αὐτοκράτορα ἀμεταστρεπτὶ τῆς φυγῆς εἴχοντο· καὶ εἰ μή τις αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵππον ἀναθέμενος ἐδεδώκει τὸν χαλινὸν καὶ φεύγειν παρεκελεύσατο, μικροῦ δεῖν ἑαλώκει καὶ πολεμίαις ἐνεπεπτώκει χερσίν...

Ζ. 131. 6 - 14. ἀπήεσαν μέν... ἐπανέζευξαν.

Ψ. 10. 1 - 16. Οἱ μὲν οὖν... ἐπανέζευξαν.

Ζ. 131. 18 - 22. οὐκέτι τὴν πρόσθεν τῆς ψυχῆς δεικνύων διάθεσιν, ἀλλ' ἀλλοιωθεὶς τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον ἀλλοίωσιν. ἵνα γὰρ τῶν ἀπολωλότων ἰσοστάσια κτήσηται, πράκτωρ ἀντὶ κρατοῦντος ἐγένετο καὶ πικρὸς λογιστής, παῖδας πατέρων γεγηρακότα χρέα πραττόμενος.

Ψ. 12. 3 - 8. καθάπαξ ἠλλοίωτο καὶ πρὸς ἀσυνηθέστερον βίον μετέστραπτο. Ἐλπίσας τε... τὰ ἀπολωλότα αὐτῷ ἐν ἴσῳ ἀνακτήσασθαι μέτρῳ, πράκτωρ μᾶλλον ἢ βασιλεὺς ἐγεγόνει... καὶ ἀφανισθέντων τῇ μνήμῃ πατέρων τοὺς παῖδας λογιστεύων πικρῶς...

Ζ. 133. 16 - 134. 2. Ἤδη δέ... τὴν κίνησιν ἤμβλυνεν.

Ψ. 5. 1 - 23. Ἐπειδὴ γάρ... ἡλικίαν ὑπεραναβεβήκει.

Ζ. 134. 3 - 6. ...καὶ ἀποστρόφως εἶχε πρὸς τὴν βασίλισσαν, ἡ δὲ καὶ καταφρονουμένη πρὸς μῖσος ἠρέθιστο καὶ πλέον δι' ὁμιλίαν ἀνδρός.

Ψ. 17. 6 - 10. ἀπείχετό τε τῆς πρὸς αὐτὴν μίξεως καὶ πάντη ἀποστρόφως πρὸς τὴν κοινωνίαν εἶχεν· τὴν δὲ ἀνηρέθιζε μὲν πρὸς μῖσος... μάλιστα δὲ ἡ περὶ τὴν μῖξιν ἐπιθυμία...

Ζ. 134. 6 - 135. 21. Ἦν δέ τις... ἵνα μὴ πλείοσιν ὁμιλοίη.

Ψ. 18. 2 - 23. 9. Ὑπηρέτουν... πρὸς πολλοὺς διαχέοιτο (α).

Ζ. 135. 21 - 26. Τούτων... ὁ ἄνθρωπος.

Ψ. 4 *(Μιχαὴλ Δ')* 6 - 13. διέφθαρτο... ἡ ψίλωσις καταφαίνεται.

Ζ. 135. 26 - 136. 7. Οὕτω δ' ἔχων... ἀφῆκε τὸ πνεῦμα.

Ψ. 26. 12 - 45. Ἄπεισι γοῦν... τὴν ζωὴν ἀπολείπει.

ΜΙΧΑΗΛ Δ'

Ζ. 136. 13 - 17. ἡ δὲ βασιλὶς ὅλη τοῦ τὸν Μιχαὴλ ἐγκαθιδρῦσαι τῷ

Ψ. 1. 2, 7 - 14. ἡ δὲ βασιλίς... (7) ὅπως ἂν παραδῷ τὴν προστασίαν τῷ

(α) Ὁ ἐκδότης τοῦ Ψελλοῦ E. Renauld ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ παραπέμπει εἰς Ζωναρᾶν. Βλ. ἀνωτέρω σ. 171 σ. 1.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 09:38:53 EEST - 3.145.67.158

θρόνῳ τῆς βασιλείας ἐγένετο, καὶ τῶν περὶ αὐτὴν τῶν πατρῴων δηλαδὴ θεραπόντων αὐτῆς ἀναβολῇ τὸ πρᾶγμα δοῦναι καὶ σκέψει συμβουλευόντων.

Μιχαὴλ... (8 - 14) διὰ πάσης φροντίδος γίνεται. Οἱ μὲν γὰρ τῶν ἀνακτόρων... ὧν οἱ πλείους αὐτῇ πατρῷοι θεράποντες ὄντες ἐτύγχανον... ἀπεῖργον τοῦ προχείρως... διαπράξασθαι, σενεβούλευόν τε ἐνθυμηθῆναι τὰ κάλλιστα...

Ζ. 136. 17 - 26. ἡ δὲ οὐκ ἠνείχετο, κατεπειγομένη πρὸς τὴν τελεσιουργίαν καὶ παρὰ τοῦ ἐκτομίου Ἰωάννου τοῦ συγγόνου τοῦ Μιχαήλ, λάθρα πρὸς αὐτὴν ὑποψιθυρίσαντος ὡς «ἀπολούμεθα αὐτίκα, εἰ βραχεῖ τινι καιρῷ τὸ ἀποτέλεσμα βραδυνεῖ». λαβοῦσα τοίνυν εὐθὺς τὸν Μιχαήλ, καὶ στολὴν αὐτῷ περιθεμένη βασίλειον καὶ διαδήματι τὴν ἐκείνου κεφαλὴν αὐτὴ ἀναδήσασα καὶ ἐπὶ θώκου βασιλικοῦ καθιδρύσασα, καὶ αὐτὴ παρακαθισαμένη, πᾶσι τοῖς τότε παροῦσι καὶ εὐφημεῖν καὶ προσκυνεῖν προετρέπετο.

Ψ. 2. 3 - 16. ἡ δὲ ὅλαις ψήφοις... ἐπὶ τὸν Μιχαὴλ ἐνενεύκει... Ὡς δὲ καὶ ἡμέραν ἔδει ὁρίσαι καθ' ἣν ἐκεῖνος στεφανηφορήσειν ἔμελλεν... Ἰωάννης ὁ ἐκτομίας... (9 - 16) δι' ἀπορρήτων αὐτῇ ἐντυχών, καὶ ὡς ἀποθανούμεθα φήσας, εἰ ῥοπὴν τὸ κράτος εἰς ὑπέρθεσιν λήψεται... καὶ εὐθὺς μετακαλεσαμένη τὸν Μιχαὴλ καὶ τὴν χρυσοϋφῆ στολὴν ὑπενδύσασα... καὶ τὴν βασιλικὴν στεφάνην τῇ κεφαλῇ προσαρμόσασα, ἐπί τε τοῦ πολυτελοῦς θρόνου καθίσασα καὶ αὐτὴ παρακαθισαμένη... πᾶσιν ἐπιτάττει ὅσοι τὸ βασίλειον τηνικαῦτα ᾤκουν... προσκυνεῖν τε καὶ εὐφημεῖν.

Ζ. 137. 2 - 3. ὅτι τὸν ἀπιόντα ἀπεφορτίσαντο χαίροντες.

Ψ. 2. 22 - 23. τοῦτο δὲ ὥσπερ τι ἄχθος ἀποθεμένων τὸν τελευτήσαντα, καὶ κούφως ἅμα καὶ ἐλαφρῶς σὺν εὐθυμίᾳ...

Ζ. 137. 6 - 18. μέχρι μὲν γάρ... παραγένοιτο.

Ψ. 6. 1 - 3. 16. 2 - 10. Ὁ δὲ Μιχαήλ... μεταλλάττεται ὅλως... (16.2 - 10). Οὗτος γοῦν... παρεγένετο.

Ζ. 137. 21 - 27. ἦν γάρ... σπουδῆς.

Ψ. 12. 6 - 22. Τέως δέ... σπουδῆς.

Ζ. 143. 4 - 9. οἷς διὰ ταῦτα καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπηχθάνετο, ἀναστεῖλαι δὲ τὴν κακίαν αὐτοῖς οὐ συνεχωρεῖτο παρὰ τοῦ μείζονος ἀδελφοῦ τοῦ ἐκτομίου Ἰωάννου, ποτὲ μὲν παραιτουμένου αὐτοὺς ποτὲ δὲ τὰς αὐτῶν πράξεις περικαλύπτοντος καὶ οὐκ ἐῶντος εἰς γνῶσιν ἥκειν τῷ αὐτοκράτορι.

Ψ. 15. 10 - 15. καὶ οὐδ' αὐτῷ μὲν ἤρεσκεν ἡ πονηρία τῶν ἀδελφῶν... εἰς εὐθύνας μὲν ἐκείνους καθιστᾶν ὧν ἐπεπράγεισαν οὐκ ἐβούλετο, περικαλύπτων δὲ τὰς ἀδίκους αὐτῶν πράξεις, ἐλευθερίαν ἔτι μᾶλλον ταῖς γνώμαις αὐτῶν ἐμνηστεύετο, ὡς οὐκ ἂν γνωσθησομένων τῷ αὐτοκράτορι.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 09:38:53 EEST - 3.145.67.158

Ζ. 143. 10-21. Ἤδη δέ... ἀφίστατο.	Ψ. 18. 1-12. Διὰ ταῦτα... ἡ διάνοια.
Ζ. 143. 22-32. Οὕτως οὖν... ἀπέχεθαι.	Ψ. 17. 6-24. ὁ δέ γε αὐτοκράτωρ... καταισχύνοιτο.
Ζ. 144. 4-19. ὡς οὖν... κατένευσε.	Ψ. 20-23. 4. Ἐπεὶ δὲ ὁ ἀδελφὸς.. ἀπερείδουσι.
Ζ. 144. 19-30. καὶ συνήθροιστο μὲν εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναὸν ἡ γερουσία ἐκ προκηρύγματος, καὶ οἱ πληροῦντες τὴν τάξιν δὴ τὴν βασίλειον, ἐν δὲ μέσοις τούτοις ἡ βασιλὶς προαχθεῖσα κἂν ταῖς κιγκλίσι γενομένη τοῦ θυσιαστηρίου ἐκεῖθεν εἰσποιεῖται τὸν Μιχαὴλ καὶ ὡς υἱὸν ἀγκαλίζεται. ὁ δ' αὐτοκράτωρ αὐτίκα τοῦτον προχειρίζεται Καίσαρα καὶ τὸ ἄθροισμα ἐπευφήμησεν. ἔδοξε μὲν οὖν ὁ Ἰωάννης ἤδη τὸ πᾶν κατεργάσασθαι καὶ τὸ κράτος τῷ οἰκείῳ γένει περιποιήσασθαι· τὸ δ' ἦν ἀνατροπὴ τοῦ παντὸς αὐτῷ τε καὶ τοῖς προσήκουσιν ἅπασιν.	Ψ. 23. 4-15, 29. 1-3. Δημοτελῆ γοῦν ἑορτὴν προκηρύξαντες καὶ τοὺς ἐν τέλει ξύμπαντας εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις συνηθροικότες ναόν... (8-11) ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν τοῦ θείου προθύρων βήματος εἰς υἱοῦ τάξιν ἀναλαμβάνει, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ... εἰς τὴν τοῦ καίσαρος ἀξίαν ἀναβιβάζει· καὶ ἐπευφήμησαν οἱ συνειλεγμένοι... (14-15). Καὶ ὁ Ἰωάννης ὡς τὸ πᾶν ἠνυκὼς καὶ τὸ κράτος εἰς τὸ γένος περιαγαγών... (24. 1-3). Ἦν δὲ ἄρα τὸ γεγονὸς ἀρχὴ μεγάλων ἐσομένων κακῶν, καί... περιτροπὴ ξύμπαντος αὐτοῖς ἐγεγόνει τοῦ γένους (β).
Ζ. 144. 31-148. 19. Τῶν δε Βουλγάρων... τὰ ὄμματα.	Ψ. 39-49. Τὸ γὰρ δὴ γένος... τῶν ὀφθαλμῶν.
Ζ. 148. 21-30. καταφρονεῖ γοῦν τῆς ἀρχῆς... νεκρούμενος.	Ψ. 52. 3-22. καταφρονεῖ μὲν βασιλείας... ἀφιᾶσι.
Ζ. 148. 30-149. 6. ὡς οὖν ἠγγέλθη τῇ βασιλίσσῃ τὸ γεγονὸς, πεζὴ τῶν βασιλείων ὑπέξεισι, καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἀφίκετο. ὁ δὲ ταύτῃ τὰς θύρας ἐπιζυγοῖ καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπείργνυσιν εἴσοδον, οὐκ οἶδα εἴτ' αἰδούμενος ἀνθ' ὧν πρὸς αὐτὴν ἐνεδείξατο εἴθ' ὅλος τῆς μετανοίας γενόμενος καὶ μὴ θέλων εἰς μνήμην ἐλθεῖν τῆς πρὸς ἐκείνην παλαιᾶς διαθέσεως. ἡ μὲν οὖν μὴ ἐντυχοῦσα τῷ Μιχαὴλ ὑπενόστησεν.	Ψ. 53. 7-12. 54. 1. ἐπειδή περ τοῦτο παρά του μεμαθήκει... καὶ πεζῇ πρὸς ἐκεῖνον ἄπεισιν· ὁ δὲ εἴτ' αἰσχυνόμενος οἵων αὐτῇ κακῶν αἴτιος ἐγεγόνει, ἢ λήθην καὶ ταύτης,.. λαβόμενος, οὐ συγχωρεῖ ταύτῃ τὴν πρὸς αὐτὸν εἴσοδον... (54. 1). Καὶ ἡ μὲν αὖθις ἀπῆλθε πρὸς τὰ βασίλεια.

(β) Ὁ τῆς Χρονογραφίας τοῦ Ψελλοῦ ἐκδότης E. Renauld ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ παραπέμπει εἰς Ζωναρᾶν. Βλ. ἀνωτέρω σ. 171. σ. 1.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 09:38:53 EEST - 3.145.67.158

ΜΙΧΑΗΛ Ε΄

Ζ. 149. 27-29. μὴ δεῖν συνεβούλευσεν ἐπιχειρῆσαι πράξει τινὶ γνώμης τῆς βασιλίδος χωρίς.

Ψ. 3. 10-11. καὶ μηδὲν τῆς βασιλίδος ἄτερ ποιεῖν προτρέπεται...

Ζ. 149. 29-150. 6. καὶ τοῖς ἐκείνης ποσὶ τὸν Καίσαρα καταβάλλουσι καὶ προΐσχονται τὴν εἰσποίησιν καὶ πίστεις διδόασι καὶ φρικώδεις ὅρκους ὀμνύουσιν ἦ μὴν τοῦ ὀνόματος μόνου τῆς βασιλείας μετέχειν τὸν Μιχαήλ, ἐκείνης δ᾿ εἶναι τὴν ἐξουσίαν, καὶ ὡς ἀργυρωνήτῳ, εἰ βούλεται, κεχρῆσθαι αὐτῷ. Τούτοις ἐκείνην καὶ ἄλλως εὐάγωγον οὖσαν καταγοητεύσαντες καὶ καταθέλξαντες τοῖς μειλίγμασι συλῶσι καὶ τοῦ ἑαυτῶν ποιοῦσι θελήματος.

Ψ. 4. 4-16. ...καὶ ἐπιρρίπτουσιν αὐτῇ τοῖς ποσί, πᾶσαν ὀνομάτων λατρείαν πρὸς τὸν καιρὸν συναριθμήσαντες, καὶ πείσαντες ὡς ὁ μὲν ἀδελφιδοῦς τοῦ τῆς βασιλείας καὶ μόνον ὀνόματος τεύξεται, ἡ δὲ πρὸς τούτῳ καὶ τὴν πατρῴαν ἕξει κατάσχεσιν· καὶ εἰ μὲν βούλεται αὐτὴ τῶν ὅλων ἀνθέξεται, εἰ δ᾿ οὖν, ἐγκελεύσει τε τούτῳ καὶ ἐπιτάξει καὶ ὡς ἀργυρωνήτῳ βασιλεῖ χρήσεται, ἀρρήτους τε ταύτῃ ὅρκους ὀμνύουσι καὶ τὴν καθ᾿ ἱερῶν δόντες πίστιν θηρῶσιν ὅλην εὐθύς· καὶ τί γὰρ ἦν πράττειν ἄλλο, ἐν ἐρημίᾳ τε οὖσαν τοῦ βοηθήσοντος καὶ τοῖς γοητεύμασιν ἐκείνων καταθελχθεῖσαν, ἢ μᾶλλον ταῖς μηχαναῖς τούτων καὶ τοῖς κλέμμασι κλαπεῖσαν καὶ συνειληθεῖσαν καὶ πρὸς τὰ ἐκείνων μετατεθεῖσαν θελήματα;

Ζ. 150. 26-28. ἀλλ᾿ ἐπί τινας βραχίστας ἡμέρας δεσπότην τὸν θεῖον ὀνομάζων καὶ συνθωκοῦν αὐτῷ ἀξιῶν καὶ πάντα ἐπ᾿ ἐκείνῳ τιθέμενος.

Ψ. 6. 1-4. Οὐδὲν δὲ ἧττον καὶ τὸν Ἰωάννην τοιούτοις κατέθελγε ῥήμασι, «ὁ ἐμός, γάρ φησι, δεσπότης» καὶ θρόνον ἐδίδου ἐγγὺς καθέζεσθαι, καὶ νεῦμα ἐζήτει παρ᾿ ἐκείνου λαβεῖν εἰ λαλεῖν βούλοιτο...

Ζ. 151. 2-13. διαφορᾶς... ἐφελκύσωνται.

Ψ. 12. 5-21. Συνεστιωμένοις ...εὐμένειαν...

Ζ. 151. 13-28. ἀλλὰ διὰ γραμμάτων... ὑπερόριον τίθησι.

Ψ. 13. 3-14. 7. καὶ ὕποπτον... ὑπερορίαν ἄγει μακράν.

Ζ. 152. 10-16. λογοποιεῖ... τοῦ Πρίγκιπος.

Ψ. 21. 13-23. καὶ λόγου τινὰς... Πρίγκιπος ὄνομα.

Ζ. 152. 16-22. καὶ τέλος... τὸν ἀλιτήριον.

Ψ. 23. 4-5, 21-26. τέλος... φρονήματος.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 09:38:53 EEST - 3.145.67.158

Ζ. 152. 22-26. ὡς γὰρ τό... τῷ τυραννήσαντι.

Ζ. 152. 26-29. αἱ δὲ γυναῖκες... ξύμπαντες.

Ζ. 152. 30-32. ἀλλ' ἕκαστος τῷ προστυχόντι τὴν δεξιὰν ὁπλίσας συνέθεον ἐπὶ τὰ ἀνάκτορα.

Ζ. 152. 32-153. 6. τὸν δὲ πρῶτον μέν... γέγονεν.

Ζ. 153. 6-14. ἀλλὰ τί... ἀνηρέθησαν.

Ζ. 153. 14-22. ἤδη δὲ τὴν βασιλίδα ἀνακομισθεῖσαν στήσαντες ἐπὶ μετεώρου ἐν τῷ θεάτρῳ τοῖς στασιάζουσιν ἐπεδείκνυον, ἵνα δῆθεν αὐτοῖς κατευνασθῇ ὁ θυμός, ἀνακληθείσης τῆς σφετέρας δεσπότιδος, τοῖς δὲ τοῦτο μᾶλλον ἀνῆψε τὸν θυμὸν καὶ ἐξέκαυσε τὴν ὀργήν. ὡς γὰρ μετημφιεσμένην αὐτὴν ἑωράκεισαν, ἐπὶ πλέον ἀνερρώγεσαν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ τῆς κακοηθείας τὸν τυραννοῦντα μισήσαντες.

Ζ. 153. 22-29. ἀφίστανται... Σοφίας.

Ζ. 154. 6-29. ἐπεὶ δ' ἐγνώσθη... γενομένην αἰτίαν.

Ψ. 25. 8-16. Ὡς γάρ... ἐπεῖχε τὴν γλῶτταν...

Ψ. 26. 2-21. τὸ δὲ θῆλυ... τῇ φάλαγγι.

Ψ. 27. 1-6. Ἕκαστος γοῦν τῶν πάντων καθώπλιστο, ὁ μὲν πέλεκυν διηγκαλισμένος, ὁ δὲ ῥομφαίαν τινὰ κραδαίνων τῇ χειρὶ βαρυσίδηρον, ἕτερος δὲ τόξον μετακεχείριστο καὶ ἄλλος δόρυ, ὁ δὲ πολὺς ὄχλος, τῶν ἁδροτέρων λίθων τοὺς μὲν κολπωσάμενοι, τοὺς δ' ἐν χεροῖν ἔχοντες, ἀτακτότερον ἔθεον.

Ψ. 30. 3-13. τὰ μὲ πρῶτα... πειθόμενοι...

Ψ. 31. 1-20. Παντάπασι... ἀνηρήκασι...

Ψ. 32. 1-2, 12-18, 33. 1-2. Ἐν τοσούτῳ δὲ καὶ ἡ βασιλὶς ἐν τοῖς ἀνακτόροις κομίζεται... (12-18). Καὶ οὕτως αὐτὴν ἐπὶ μετεώρου τοῦ μεγάλου θεάτρου ἀναγαγόντες τῷ στασιάσαντι δήμῳ δεικνύουσιν, ἀξιοῦντες λῆξαι τούτοις τὰ τοῦ θυμοῦ πνεύματα, ἀνακομισθείσης αὐτοῖς τῆς δεσπότιδος· οἵ δὲ οὐκ ἔφθασάν γε εἰδέναι τὴν δεικνυμένην, ὅσοι δὲ καὶ ἐγνώκεισαν ἔτι μᾶλλον τὴν τοῦ τυράννου γνώμην ἐμίσησαν μηδ' ἐν τοῖς δεινοῖς ἀποθεμένην τὸ ἄγριον καὶ κακόηθες. (33. 1-2). Ἐξήφθη γοῦν αὐτῷ μᾶλλον ἐπὶ πλέον ὁ πόλεμος...

Ψ. 36. 1-15, 37. 7-14. Ὁ τοίνυν δῆμος... κατωνόμασαν.

Ψ. 38, 6-14, 46. 1-14, 47. 1-3, 48. 1-6, 50. 8-13, 51. 1-5. Ὡς δὲ δῆλον... ὅτι δι' αὐτῆς ἡ τυραννὶς καταλέλυτο.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 09:38:53 EEST - 3.145.67.158

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ΄

Ζ. 155. 5 - 8. Κατηντήκει... ἐπισημότατον.	Ψ. 1. 1 - 5. Περιίσταται... πειθομένους...
Ζ. 155. 8 - 16. Αἵ δ᾽ ἄμφω ἐκάθηντο ἐπὶ βήματος καὶ πᾶσα περὶ αὐτὰς ἐτελεῖτο ἡ τελετὴ ἡ βασίλειος καὶ τῇ δορυφορίᾳ τὸ ἐπὶ τῶν βασιλέων σχῆμα τετήρητο, καὶ οἱ τῆς πρώτης βουλῆς καὶ οἱ ἐν τέλει σὺν αἰδοῖ παρειστήκεισαν ξύμπαντες. Καὶ ζητήσεις δικῶν καὶ λύσεις δημοσίων ἀμφισβητήσεων, ἐντυχίαι τε πρεσβευτῶν καὶ ἀρχαιρεσίαι καὶ τἄλλα τὰ τῇ βασιλείᾳ προσήκοντα ἐγίνοντο παρ᾽ αὐταῖς.	Ψ. 3. 2 - 16. Προὐκάθηντο γὰρ ἄμφω τοῦ βασιλικοῦ βήματος ἐπὶ μιᾶς ὥσπερ γραμμῆς βραχύ τι πρὸς τὴν Θεοδώραν παρεγκλινούσης, καὶ ἀγχοῦ μὲν οἱ ῥαβδοῦχοι καὶ ξιφηφόροι καὶ τὸ γένος ὅσοι τὸν πέλεκυν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου κραδαίνουσι˙ τούτων δὲ ἐνδοτέρω μὲν τὸ ἄγαν εὐνούστατον καὶ οἱ διαχειριζόμενοι τὰ καθήκοντα˙ περιεστεφάνου δὲ αὐτὰς ἔξωθεν ἑτέρα τις δορυφορία δευτέραν ἔχουσα τάξιν τῆς πιστοτέρας, σὺν αἰδοῖ ξύμπαντες καὶ βλέμματι ἀπερειδομένῳ πρὸς τὴν γῆν˙ μεθ᾽ οὓς ἡ πρώτη βουλὴ καὶ ἡ τάξις ἡ ἔκκριτος, καὶ ἐφεξῆς οἱ τὰ δευτερεῖα λαχόντες καὶ αἱ τριττύες, στιχηδὸν πάντες καὶ συνηρμοσμένοι ἐκ διαστήματος. Καὶ ἐπὶ τούτοις τἄλλα ἐγίνετο, δικῶν διαλύσεις, δημοσίων ἀμφισβητήσεις, ἢ συνεισφοραί, χρηματισμοὶ πρέσβεων, ἀντιλογίαι ἢ συνομολογίαι, καὶ τἄλλα ὁπόσα τὴν βασιλείαν οἶδε πληροῦν.
Ζ. 155. 16 - 19. ἀλλ᾽ εἴτε... αἰτίᾳ...	Ψ. 11. 2 - 11. ἀλλ᾽ ἐπειδή... ἀρχήν.
Ζ. 155. 22 - 26. καὶ ἤχθη... ἀπεδοκιμάσθη.	Ψ. 12. 21 - 26. καὶ προήχθη... ὑποπτευθείς.
Ζ. 155. 31 - 156. 1. ἀλλ᾽ ἠκύρωσε τὰς ψήφους αὐτῇ νόσος ἀθρόον τὸν ἄνδρα τῆς ζωῆς ἐξαρπάσασα.	Ψ. 13. 13 - 14. ἀλλ᾽ ἀφαρπάζει νόσος ἀθρόον καὶ τῶν ἐλπίδων ἀπάγει.
Ζ. 156. 11 - 17. τούτῳ... πολυταλάντοις...	Ψ. 16. 1 - 12. Ἐπεὶ δέ... ἀπήλαυεν.
Ζ. 156. 18 - 19. ὥστε ταῦτα τοῖς κακοήθεσι καὶ λοιδορίας κατ᾽ αὐτῶν ἐγένετο ἀφορμή...	Ψ. 16. 12 - 13. τοῖς δέ γε πολλοῖς καὶ λοιδορίας κατ᾽ αὐτῶν βέλος ἐπέμπετο,

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 09:38:53 EEST - 3.145.67.158

Ζ. 156. 20 - 157. 5. ὅθεν... αὐτουργῆσαι αὐτοῖς.	Ψ. 17. 1 - 11, 18. 1 - 14, 19. 1 - 6, 20. 1 - 6. Ἐντεῦθεν... ἀσπάζεται.
Ζ. 157. 9 - 28. Ἐντεῦθεν... γευσάμενος.	Ψ. 21. 1 - 5, 29. 1 - 21, 31. 5 - 9, 34. 1 - 6, 49. 5 - 6, 35. 1 - 4. Καὶ γίνεται. . αὐλάς...
Ζ. 158. 22 - 30. οὕτω δ' ἀλλήλοις... συνεπικουφίζουσα...	Ψ. 51. 1 - 7. Εἰς τοσοῦτον... ἀποφορτίζουσα.
Ζ. 158. 31 - 32. ἔτρεφε γὰρ κἀκείνην ἡγεμονίας ἐλπίς.	Ψ. 51. 6 - 7. ὑπέθαλπον γὰρ κἀκείνην ἐλπίδες ἡγεμονίας...
Ζ. 159. 3 - 11. ἀλλὰ προσάγει... ἀβρά.	Ψ. 52. 11 - 16, 53. 1 - 10, 54. 1 - 2 εὐθύς... λαμπρᾶς.
Ζ. 159. 13 - 20. οἶκον γάρ... ξυνευνέτιδι...	Ψ. 54. 3 - 4, 55. 1 - 3, 56. 1 - 6. οἶκον... συνεγίγνετο...
Ζ. 159. 25 - 160. 9. μετάγει... βασιλεῖ.	Ψ. 58. 4 - 8, 59. 1 - 8, 63. 9 - 13, 69. 1 - 7, 70. 1 - 4. καὶ ποικιλώτερον... ἀνωλοφύρατο...
Ζ. 161. 1 - 5. καὶ οἱ ὡς κορυφαιοτάτῳ... γίνεται.	Ψ. 82. 1 - 9. Οἷα δή... ἤπειρον.
Ζ. 161. 10 - 16. ἐφιστᾷ... καταλαβεῖν.	Ψ. 83. 4 - 17. εἶτα δὴ δείσας... καταλαβεῖν.
Ζ. 161. 21 - 29. ὡς γὰρ ἐκεῖνος... ἀπολισθήσαντα.	Ψ. 84. 8 - 24. ὡς γάρ... κατέρριπτο.
Ζ. 163. 18 - 164. 16. πρὸς ὃν ὁ βασιλεύς... Ἀδριανούπολιν...	Ψ. 100. 4 - 27, 101. 1 - 19, 102. 10 - 22. καὶ εἰς περηφάνειαν... κατειληφότες...
Ζ. 164. 23 - 165. 2. ὡς δ' οὖν συνελέγησαν... προσφερόμενον.	Ψ. 104. 1 - 26. Συλλεγέντες... ἤρξατο...
Ζ. 165. 21 - 25. Οἱ δὲ Μακεδόνες βωμολοχίας ὄντες ἐθάδες, ἰδόντες τὸν βασιλέα, οἱ μὲν ἄντικρυς ἐξύβριζον εἰς αὐτόν, οἱ δὲ καὶ χοροὺς συνιστῶντες μέλη τέ τινα σχεδιάζοντες κωμῳδίας ὠρχοῦντο καὶ ᾖδον ταῦτα, τοῖς ποσὶν ἐπικροτοῦντες τὴν γῆν.	Ψ. 110. 10 - 16. Οἱ δὲ πλείους τῶν Μακεδόνων, δῆμος ὄντες αὐθαδείᾳ χαίροντες καὶ θρασύτητι, καὶ στρατηγικῆς ἀφελείας ἀλλὰ πολιτικῆς βωμολοχίας ὄντες ἐθάδες, τῶν ἵππων τε οἱ πλείους ἀπέβαινον, καὶ χορείας εἰς τοὐμφανὲς συνιστῶντες, αὐτοσχεδίους ἐποιοῦντο κωμῳδίας τῷ αὐτοκράτορι, τὴν γῆν τῷ ποδὶ σὺν ῥυθμῷ καὶ μέλει ἐπικροτοῦντες καὶ κατορχούμενοι.
Ζ. 166. 7 - 13. τῶν γάρ τις... μετήνεκτο.	Ψ. 111. 6 - 15. Καί τις τῶν παρ' ἐκείνοις... συστήματος.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 09:38:53 EEST - 3.145.67.158

Ζ. 166. 18-22. λίθων γάρ... ἐπικεχειρήκασιν.	Ψ. 118. 1-10, 119. 4-5. λίθων... προσεπέλασαν.
Ζ. 168. 32-169. 4. καὶ ἄλλαις... φυγήν.	Ψ. 95. 1-8. Ἐπὶ τούτοις... ἐκρούσαντο.
Ζ. 169. 6-15. πνεῦμα γάρ... ἐπανέζευξεν.	Ψ. 95. 8-21, 96. 1-3. Καὶ ὁ ἥλιος... ἐπανελήλυθεν.
Ζ. 176. 32-177. 6. καὶ τὴν γλῶσσαν... ἐπιτείνοντος.	Ψ. 139. 2-6. ἡμίφωνον... συνήλαυνεν.
Ζ. 178. 1-2. ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν ἀπορρήτων εἰσόδων κλεῖς ἐμπεπίστευτο.	Ψ. 145. 22-23. ὁ δὲ καὶ τὰς κλεῖς εἶχεν τῶν ἀπορρήτων εἰσόδων...
Ζ. 179. 1-9. Τῆς δὲ βασιλίδος Ζωῆς ἐν γήρᾳ βαθεῖ, ὑπὲρ γὰρ τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη παρεξετάθη αὐτῇ τὸ βιώσιμον, καταλυσάσης τὴν ζωήν, οὐκ ἀνδρικῶς ἐκεῖνος ἐθρήνησεν, ἀλλὰ μέντοι γε μειρακειωδῶς. Λέγεται δὲ καὶ ἀγγέλοις αὐτὴν παρεξισοῦν, ἐπειδή που τοῦ μνήματος ἐκείνης μύκης ἔκ τινος ὑγρότητος ἀνεβλάστησε, καὶ τοῦτο καλεῖν σημεῖον ἄνωθεν οἰκονομηθέν, ἵνα μὴ ἀγνοῆται ἡ βασιλὶς ταῖς νοεραῖς συντεταγμένη δυνάμεσι.	Ψ. 183. 1-13. Τῆς γοῦν βασιλίδος Ζωῆς ἀπεληλυθυίας τῶν τῇδε ἐν γήραϊ μακρῷ, ὁ περὶ ἐκείνην πόθος αὐτῷ εἰς μέσην καρδίαν παραμεμένηκεν, οὐχ ὥστε θρηνῆσαι μόνον, οὐδὲ δακρύοις κατασπεῖσαι τὸν ἐκείνῃ τύμβον, οὐδὲ τὸ θεῖον αὐτῇ εὐμενίσασθαι, ἀλλ' ἐβούλετο ἰσοθέου αὐτὴν ἀξιῶσαι τιμῆς· αὐτίκα στυλίσκου τινὸς τῶν περὶ τὸν ἐκείνης τάφον ἀργύρῳ περιηλειμμένου ὑγρότητά τινα προσειληφότος κατά τι μέρος ἔνθα ἡ κρείττων ὕλη διέσχιστο, καὶ βραχύν τινα μύκητα κατὰ τοὺς φυσικοὺς ἀναδόντος λόγους, ὁ δὲ ἐνθουσιασμοῦ τε πλήρης ἐγένετο καὶ βοῆς ἐνεπίμπλα τὰ βασίλεια, ὡς τοῦ Κρείττονος παραδοξοποιήσαντος ἐπὶ τῷ τύμβῳ τῆς βασιλίδος, ἵν' ἅπαντες γνοῖεν ὅτι ἀγγέλοις ἡ ἐκείνης ψυχὴ συνηρίθμηται.
Ζ. 179. 9-19. Τῆς δ', ὡς εἴρηται... κατεκόσμησε.	Ψ. 151. 1-12, 153. 1-8. Ἔξωρος... διατίθεται...
Ζ. 181. 8-16. Ἐκείνη δέ... ἐξέλιπε.	Ψ. 202. 6-18. ἡ δὲ αὐτίκα... τὴν ψυχήν.

ΘΕΟΔΩΡΑ

Ζ. 181. 19-25. Ἡ δὲ βασιλίς... ἀρχῶν.	Ψ. 1. 2-16. Ἐπίδοξος δέ... ἐπιστάμενοι.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 09:38:53 EEST - 3.145.67.158

Ζ. 181. 28 - 32. Ἡ δὲ προυκάθητο... αὐτοκρατές.	Ψ. 2. 1 - 7. Ἔνθεν τα... προαγγέλλουσα.
Ζ. 182. 10 - 11. εἰ καί τινες αὐτῇ μοναχοὶ αἰῶνας ἔτι ζωῆς ἐπηγγέλλοντο.	Ψ. 19. 1-2. Ἀλλ᾽ ἐκεῖνοι μεν αἰῶνας ἀπείρους καὶ ζωὰς ἐκείνῃ ἔπλαττον.
Ζ. 182. 14 - 16. συλλεγέντες βουλεύονται τίνα ἂν εἰς τὴν ἀρχὴν ἀντεισάξωσιν, ὃς αὐτοῖς τὴν εὐετηρίαν τηρήσει καὶ τὸ εὐτύχημα.	Ψ. 20. 3 - 7. οἱ δὲ περὶ τὸ βῆμα εἰς ταὐτὸ συνειλεγμένοι καὶ ἐν μέσῳ τὸν κορυφαῖον ἔχοντες, ἐν σκέμμασι ἦσαν τίνα δὴ πρὸ τῶν ἄλλων τοῖς πράγμασιν ἐπιστήσουσιν, ἀνθεξόμενόν τε αὐτῶν καὶ ἀειπαγῆ καὶ τὴν εὐδαιμονίαν φυλάξοντα.
Ζ. 182. 23 - 25. τοῦτον οὖν πείθουσι τὴν Θεοδώραν ἀντικαταστῆσαι τῇ βασιλείᾳ. ἡ δὲ αὐτίκα ταινιοῖ τῷ βασιλείῳ τὸν Μιχαὴλ διαδήματι.	Ψ. 21. 1 - 3. Τοῦτον γοῦν ἐκείνην πεπείκασιν ἀξιῶσαι τοῦ στέμματος· ἡ δὲ πείθεταί τε αὐτίκα, καὶ τὴν κεφαλὴν ταινιοῖ καὶ ἀναδείκνυσιν αὐτοκράτορα.

ΜΙΧΑΗΛ Ϛ΄

Ζ. 183. 1 - 4. παρὰ τὸ προσῆκον... πλείοσι.	Ψ. 2. 2 - 4. ἢ προσῆκε... ἀνεβίβαζεν.
Ζ. 184. 1 - 3. ὅμως μέντοι... ἐβουλεύσαντο·	Ψ. 4. 4 - 7. Οὐκ ἔτι... τύχοιεν.
Ζ. 185. 23 - 25. Ἐπεὶ δέ... ἐξιτήρια.	Ψ. 5. 7 - 9. Ἐπεί δε... ἀνεχώρησαν.
Ζ. 186. 21 - 28. Ἦν μὲν γάρ... δράματος.	Ψ. 6. 1 - 9. Ἐβούλοντο...σκέμματος.
Ζ. 188. 17 - 22. Τὸ δὲ ἐθόρυβει... θωπεύοντες...	Ψ. 27. 6 - 10. τὸ δὲ κατόπιν... οἱ λόγοι.
Ζ. 188. 24 - 189. 11. εἴ τινά μοι... τοῖς μετ᾽ αὐτοῦ	Ψ. 32. 4 - 28. Τί δέ, ἔφη... ὑποπτεύεται.
Ζ. 189. 18 - 24. «ὥσπερ ἐκεῖνος... διὰ τίνα αἴτια».	Ψ. 33. 27 - 33. Ὥσπερ δὴ ἐκεῖνος... ἐχέτω μοι.
Ζ. 191. 18 - 20. Ἕνα μέν... τὸ χρεών.	Ψ. 43. 1 - 4. Βασιλεὺς... τὴν ζωήν.
Ζ. 193. 6 - 8. Ἐντεῦθεν ἅπασι μισητὸς ἦν, τῷ τε δημοτικῷ πλήθει τῇ τε συγκλήτῳ βουλῇ, ἀλλὰ μέντοι καὶ τῷ στρατιωτικῷ·	Ψ. 60. 8 - 9. Ἐντεῦθεν τό τε δημοτικὸν πλῆθος ἀπεχθάνεται αὐτῷ, καὶ τῶν στρατιωτῶν οὐκ ὀλίγον τι μέρος,

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 09:38:53 EEST - 3.145.67.158

Ζ. 194. 10-19. ὁ δ' εὐθύς... διαμείναντα.	Ψ. 65. 11-23. Ἀλλ' ὅ με μικροῦ... ἀπαράμιλλον.
Ζ. 196. 6-12. ἐν θήραις ἐκεῖνον... ἐρρῶσθαι αὐτῷ.	Ψ. 73. 8-12, 77. 5-7. Πολλάκις... διαδέχεται (77. 5-7) νύττεσθαι... τὸ ἆσθμα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ι΄

Ζ. 198. 10-12. οὗτος ὁ βασιλεύς... τῷ Πανθηρίῳ	Ψ. 6. 2-4. διὰ στόματος... ὁ Πανθήριος.
Ζ. 199. 5-10. καὶ φειδωλός... σχολάζειν	Ψ. 17. 5-8. τὸ γοῦν βουλόμενον... ἀθόρυβον.
Ζ. 201. 21-24. ὁ δέ γε βασιλεύς... τελευτήν.	Ψ. 27. 1-3. Ἀλλ' ἐκεῖνος... προσήγγισεν.

ΕΥΔΟΚΙΑ

Ζ. 203. 22-27. Ἦν δ' ὁ ἀνήρ... κατεκρήμνισε.	Ψ. 10. 2-5. τὸ μὲν γένος... ἐξαπόλωλε.
Ζ. 206. 11-14. ὑπεκρίνετο... ἀναδήσασθαι.	Ψ. 10. 17-20. οὐ πολλὰς γάρ... ἐδυσχέρανε.
Ζ. 216. 27-30. οἱ μὲν γάρ... ἐπεψηφίζοντο.	Ψ. 24. 1-3. ἐνταῦθα... ἀπένεμον.
Ζ. 217. 3-4. τοῦτο μείζονα... δέοι δρᾶν.	Ψ. 27. 1-4. Θόρυβος... δράσειεν.

Ἀλλ' ὁ Ζωναρᾶς δὲν παρέλιπε καὶ εἰς ἄλλα ἔργα αὐτοῦ νὰ χρησιμοποιήσῃ ὡς βοήθημα τὴν ἱστορικὴν ἐργασίαν τοῦ Ψελλοῦ. Τοῦτο π.χ. καθίσταται φανερὸν εἰς τὰς ἑρμηνείας τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων. Πράγματι εἰς τὰ ἐπεξηγηματικὰ σχόλια τῶν κανόνων τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου, καὶ δὴ εἰς τὰ τοῦ κανόνος ΛϚ΄ («Ὅτι οὐ δεῖ ἱερατικοὺς ἢ κληρικούς, μάγους ἢ ἐπαοιδοὺς εἶναι, ἢ μαθηματικούς, ἢ ἀστρολόγους, ἢ ποιεῖν τὰ λεγόμενα φυλακτήρια, ἅτινά ἐστι δεσμωτήρια τῆς ψυχῆς αὐτῶν. Τοὺς δὲ φοροῦντας ῥίπτεσθαι ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκελεύσαμεν») εὐρέως ἐχρησιμοποίησεν ἀπόσπασμα τῆς τοῦ Ψελλοῦ χρονογραφίας.

Ζωναρᾶ, Ἑρμηνεία εἰς κανόνα ΛϚ΄, ἐν Γ. Ῥάλλη-Μ. Ποτλῆ, Συντάγματι τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων. Τόμ. Γ΄ σ. 205, 14-23.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 09:38:53 EEST - 3.145.67.158

...καὶ ταῖς τῶν οὐρανίων κινήσεσι συμπεριφέρεσθαι πιστεύων τὰ ἡμέτερα, ἵστησί τε τὰ κέντρα, καὶ τὰς ἀναφοράς τε καὶ ἀνακλίσεις τοῦ ζωοφόρου κύκλου καταμανθάνοι, οἰκοδεσπότας τε καὶ τόπους σχημάτων, καὶ ὅρια ὅσα τούτων ἄμεινω καὶ ὅσα χείρονα, καί τινα τῶν ἐσομένων οἴεται προγιγνώσκειν...

Ψελλοῦ, Ἔνθ᾽ ἀν. Τόμ. Α΄ 19. 6-15, σ. 97-98.

...τὰ κέντρα ἱστῶντες, εἶτα δὴ τὰς ἀναφοράς τε καὶ ἀποκλίσεις τοῦ ζωοφόρου κύκλου καταμανθάνοντες καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τούτοις ἕπεται, οἰκοδεσπότας φημὶ καὶ σχημάτων τόπους καὶ ὅρια, καὶ ὁπόσα μὲν τούτων κρείττω, ὁπόσα δὲ χείρω, προὔλεγόν τι τοῖς πυθομένοις περὶ ὧν ἐπηρωτήκεσαν... οὐ μέντοιγε πειθόμενος ὡς ἄγοιτο ταῖς τῶν ἄστρων κινήσεσι τὰ ἡμέτερα...

Τὰ ἀνωτέρω παρατεθέντα παράλληλα χωρία ἀμφοτέρων τῶν συγγραφέων ἀρκούντως, νομίζομεν, ὑποδεικνύουσιν τὴν ἄμεσον καὶ στενὴν ἐξάρτησιν τοῦ συγγραφέως ἀπὸ τῆς Χρονογραφίας Μιχαὴλ τοῦ Ψελλοῦ [1].

ΟΔ. ΛΑΜΨΙΔΗΣ

[1] Τὸν Ψελλὸν ὡς πηγὴν αὐτοῦ ἀναφέρει ὀνομαστὶ ὁ Ζωναρᾶς ἐν τῇ Ἐπιτομῇ. Ἔνθ᾽ ἀν. τόμ. Δ΄ 196. 5, 217. 16.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/04/2024 09:38:53 EEST - 3.145.67.158